

Nie tylko błędy w sztuce

TEMAT ODPOWIEDZIALNOŚCI LEKARZA ZAZWYCZAJ POJAWIA SIĘ W KONTEKŚCIE BŁĘDU W SZTUCE LEKARSKIEJ. Jest to bowiem najprostsze skojarzenie. Jeżeli lekarz postępuje sprzecznie z zasadami wiedzy medycznej, to popełnia błąd. Jak się jednak okazuje, nie jest to dominujący rodzaj nieprawidłowości, jakiej dopuszczają się lekarze. Coraz rzadziej bowiem błędy wynikają z braku wiedzy medycznej, a coraz częściej ze zwykłej niedbałości, nierzadko wymuszonej pośpiechem czy też rutyną.

Jakże błąd w sztuce zazwyczaj podawany jest jako konkretny przykład czynu, za który lekarz pociągany jest do odpowiedzialności. Tak są rozumiane również uchybienia związane z procesem leczenia.

PRAWA PACJENTA W NATARCIU

Jednym z błędów w sztuce, zaczęło się częściej zwracać uwagę na naruszenie praw pacjenta. Może ono stanowić ważną podstawę pociągnięcia lekarza do odpowiedzialności. Większość procesów medycznych w zakresie praw pacjenta odnosi się do zgody na leczenie. Należy przypomnieć, że każde działanie lekarza wymaga zgody pacjentki. Przepisy w niektórych sytuacjach wymagają, aby zgoda była udzielona na piśmie. Dotyczy to przypadków, w których pacjentka ma mieć operację albo leczenie może stwarzać podwyższone ryzyko. Brak zgody na leczenie, w której lekarz jest świadomy ryzyka z nim związanego, powoduje bezprawność jego działania.

autor:
Tomasz Popielski

Dla lekarzy ginekologów, zarówno pracujących w szpitalu jak i w prywatnych klinikach, problem zgody jest szczególnie istotny praktycznie we wszystkich rodzajach zabiegów. Nie można również zapomnieć o zgodzie na leczenie, którego szanse powodzenia mogą być ograniczone. Dlatego rzetelna informacja o możliwości niepowodzenia leczenia, a zarazem zgoda udzielona na piśmie, będzie uprawniać do podjęcia się tego leczenia. Nie ulega wątpliwości, że kwestia zgody jest jedną z łatwiejszych podstaw do wykroczenia spraw o odszkodowanie. To przede wszystkim lekarz musi udowodnić, że zgoda została wyrażona

Prawa pacjenta stanowią dynamicznie rozwijającą się dziedzinę prawa medycznego, które w przyszłości wymusi zmianę zachowań lekarzy

w sposób prawidłowy. Podstawą do przyznania odszkodowania mogą być braki w niedbale prowadzonej dokumentacji medycznej.

Choć sytuacja ta się zmienia, to jeszcze obecnie niektóre podmioty lecznicze mogą mieć problemy z wdrożeniem procedur zabezpieczających przed kłopotami związanymi ze zgodą. Lekarze prowadzący samodzielnie gabinety muszą być szczególnie uczuleni na te kwestie, gdyż łatwo je pominąć w nawale innych obowiązków. Warto pamiętać, że brak zgody pacjenta jest łatwym do zweryfikowania naruszeniem prawa pacjenta, a tym samym jest częstym przedmiotem procesów sądowych.

FOT. CHROMA

KATALOG PRAW PACJENTA JEST SZEROKI I OBEJMUJE PRAWO DO:

- świadczeń zdrowotnych udzielanych z należytą starannością,
- informacji,
- tajemnicy,
- poszanowania intymności i godności,
- dokumentacji medycznej,

Naruszenie choćby jednego z nich może skutkować wystąpieniem pacjenta o zadośćuczynienie. Jedynie z tytułu naruszenia prawa do dokumentacji żądanie odszkodowania będzie nieuprawnione ze względu na przepisy wyłączające taką możliwość.

SZEROKI KATALOG

Zgoda pacjenta jest to częsty temat publikacji. Pojawiają się formularze zgody na poszczególne zabiegi. Opisywane są schematy postępowania w przypadku małoletnich. Wyjaśnia się, jak należy się zachować w sytuacjach niestandardowych. Oczywiście te wszystkie zagadnienia są niezmiernie istotne, ale mogą przysłonić inne prawa pacjenta, których naruszenie może prowadzić do pociągnięcia lekarza do odpowiedzialności. Zgodnie bowiem z art. 2 ustawy o prawach pacjenta ich przestrzeganie jest obowiązkiem osób wykonujących zawód medyczny.

Katalog praw pacjenta jest szeroki. Sądy rozpatrując konkretne sprawy są w stanie z tych praw podstawowych wyprowadzać dalsze. Przykładem może być wyrok Sądu Najwyższego z 2013 roku. Pacjentowi będącemu w stanie zagrażającym życiu udzielono ostatniego namaszczenia, pomimo, że był on osobą bezwyznaniową, a wcześniej nie zgłaszał takiej potrzeby. Gdy pacjenta ostatecznie odratowano, ten pozwał szpital. Co prawda w dwóch instancjach przegrał, ale Sąd Najwyższy uznał, że naruszono jego prawa i nakazał przyznać odszkodowanie. Sprawa ta pokazuje, że w postępowaniach sądowych może dojść do rozszerzania praw pacjentów, a tym samym nałożenia większych obowiązków na lekarzy.

PRZYKŁADY

Do każdego z praw można podać przykłady sytuacji, w których może znaleźć się lekarz. Przykładem naruszenia prawa do informacji może być niepowiadomienie pacjentki o nieudanym zabiegu np. koagulacji i pozostawieniu na częściach śluzówki niepożądanego martwicy. Raczej powszechnie uznaje się, że tak może się zdarzyć, nie wynika to z błędu lekarza, lecz jest powikłaniem przy leczeniu. Nie powinno więc rodzić konsekwencji prawnych, jeżeli pacjentkę prawidłowo poinformowano o ryzyku takiego powikłania i, że wystąpiło w trakcie leczenia. Jeżeli jednak lekarz zatai przed pacjentką wystąpienie martwicy, skutkiem może być odpowiedzialność z tytułu braku odpowiedniej informacji o stanie zdrowia. Zdarzały się przypadki, w których lekarze zatajali faktyczny brak postępu leczenia, licząc, że uda im się ostatecznie przeprowadzić leczenie skutecznie.

Najczęstszym naruszeniem prawa do tajemnicy jest udzielenie informacji o leczeniu osobie nieuprawnionej. Zazwyczaj są to przypadki związane z kwestiami rodzinnymi. Do lekarza zgłasza się osoba podająca się za członka rodziny i oczekuje informacji o stanie zdrowia pacjenta. Jeżeli pacjent wcześniej nie upoważnił danej osoby, to przekazanie takiej wiadomości będzie traktowane jako naruszenie tajemnicy. Informacje medyczne mogą bowiem być wykorzystane w różnych sprawach, wynikających zazwyczaj z konfliktów rodzinnych,

Najczęstszym naruszeniem prawa do tajemnicy jest udzielenie informacji o leczeniu osobie nieuprawnionej. Zazwyczaj są to przypadki związane z kwestiami rodzinnymi

FOT. CHROMA

Przepisy wskazują sytuacje, w których tajemnica lekarska może w sposób uzasadniony zostać złamana, należy jednak mieć pewność, że okoliczności uzasadniają takie postępowanie

choćby w sprawach rozwodowych. Nieodpowiednie obchodzenie się z dokumentacją medyczną, pozostawienie jej do możliwego wglądu przez osoby postronne, również jest traktowane jako naruszenie tego prawa.

Z oczywistych względów rzadziej zdarzają się wypowiedzi dla mediów, ale również były takie przypadki w Polsce. Przepisy wskazują sytuacje, w których tajemnica lekarska może zostać złamana, należy jednak mieć pewność, że okoliczności uzasadniają takie postępowanie.

POSZANOWANIE GODNOŚCI

Prawo do poszanowania godności i intymności może zostać naruszone przez lekarza w różny sposób. Mogą być to nieodpowiednie komentarze dotyczące stanu zdrowia pacjentki, ale również wglądu czy nazwiska. Mogą być to sytuacje, gdy nieuprawnione osoby wchodzą do gabinetu podczas zabiegu. W przypadku leczenia ginekologicznego, w którym musi być zachowana szczególna intymność, jest to bardzo ważne.

Wokół udostępniania dokumentacji medycznej również narosło szereg nieścisłości i niejasności, wynikających z nieprecyzyjnych w pewnych kwestiach przepisów. Istot-

ne jest zagadnienie, kto jest uprawniony do wglądu w dokumentację, w jaki sposób ją udostępniać itp. Jednakże jest to temat na osobny artykuł, tym bardziej, że samo naruszenie tego prawa nie może rodzić odpowiedzialności odszkodowawczej. Natomiast oczywiście może wiązać się z odpowiedzialnością zawodową. Tak samo wszystkie omawiane naruszenia mogą być podstawą do wymierzenia przez sąd lekarski odpowiedniej kary.

SKUTKI

Sprawy związane z naruszeniem praw pacjenta występują rzadziej niż dotyczące uszkodzenia ciała. Niemniej można się spodziewać, że co raz częściej pacjentki będą domagać się ochrony również opisanych praw. Niewykluczone, że wraz z kolejnymi wyrokami pacjentki ruszą do sądów cywilnych, aby dochodzić swoich racji. Dlatego warto już dziś dokładnie zapoznać się z prawami, jakie dotyczą pacjentek, aby uniknąć problemów w przyszłości, może nawet nie tak odległej.

TOMASZ POPIELSKI

Prawnik, absolwent studiów podyplomowych Prawo Medyczne na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Zawodowo specjalizujący się w tematyce roszczeń odszkodowawczych. Główny obszar zainteresowań to szkody powstałe na zdrowiu, również w trakcie prowadzonego leczenia. Autor artykułów z zakresu praw osób poszkodowanych.

[illegible]